

EKONOMİK GÖRÜNÜM

EKONOMİ POLİTİKALARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI
Mart 2012, No: 25

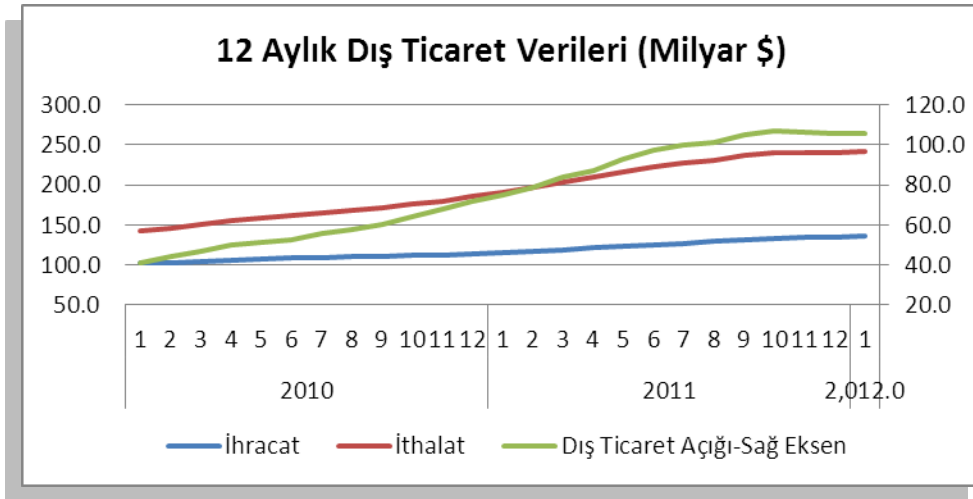
Bu sayıda;

Ocak Ayı Dış Ticaret Verileri,

**Kredi Derecelendirme Kuruluşu Standard & Poor's ' un Kırılganlık Endeksi
değerlendirilmiştir.**

Dış Ticaret Açığı Umulan Hızda Kapanmıyor...

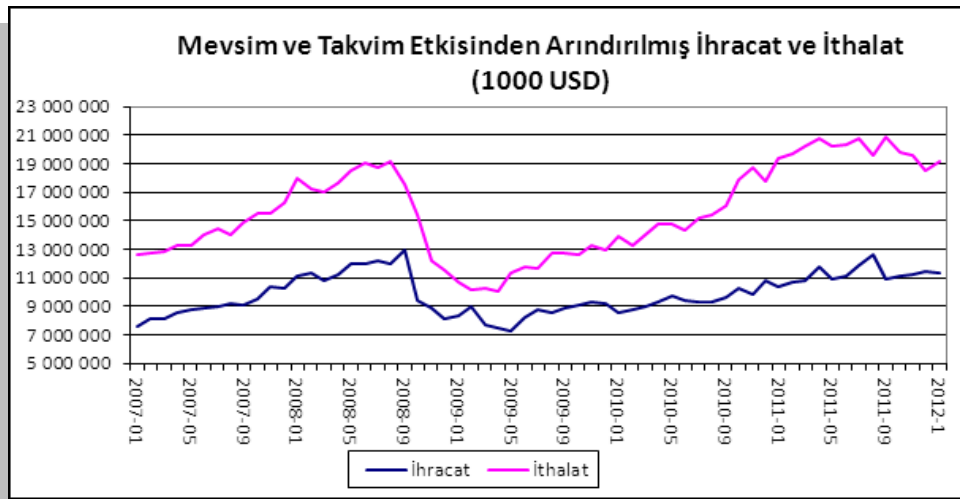
- 2012'nin ilk ayında ihracat, bir önceki yılın aynı ayına göre, % 8,6 artarak 10,4 milyar \$ olurken; ithalat aynı dönemde % 2,8 artarak 17,4 milyar \$ oldu. Yine aynı dönemde enerji hariç ithalat ise % 3,5 gerileyerek 12,7 milyar \$ olarak gerçekleşti.
- Böylece iki ay üst üste enerji hariç ithalat, 2009 krizinden bu yana ilk kez, gerilemiş oldu. Ancak Ocak'ta enerji hariç ithalatın düşüş hızında bir önceki aya göre yavaşlama olduğunu da (Aralık'ta %5,6 idi) not etmek gerek.
- Tüm bu gelişmeler neticesinde Ocak ayında dış ticaret açığı, piyasaların 6,1 milyar \$'lık beklentisinin üstünde kalarak 7 milyar \$ oldu. Geçen yılın Ocak ayı ile karşılaştırıldığında ise dış ticaret açığındaki gerileme % 4,7 ile oldukça sınırlı bir seviyede kaldı.
- Ocak'ta 12 aylık ihracat ise, geçen yılın aynı dönemine göre, % 17,5 artarak 135,8 milyar dolar olurken, ithalat aynı dönemde % 26,5 artarak 241,3 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- Böylece 12 aylık dış ticaret açığı aynı dönemde % 40,4 artarak 105,5 milyar dolar oldu. 2011 yılsonunda ise aynı açık 105,9 milyar \$ idi.

Kaynak: TÜİK

- İthalatın alt detaylarına bakıldığında ise 2011'in son üç ayında sürekli gerileme gösteren yatırım malı ithalatının Ocak'ta arttığı anlaşılıyor. Buna karşın tüketim malı ithalatında ise hızlı bir yavaşlama söz konusu.

- Ocak'ta yatırım malı ithalatı, 2011'in aynı ayına göre, % 6 artarken, tüketim malı ithalatının ise aynı dönemde % 20,3 gerilediği anlaşılıyor. Buna karşın aynı dönemde ara malı ithalatı % 6 artarken, bu artışa özellikle enerji ithalatının neden olduğu anlaşılıyor. Nitekim enerji hariç ara malı ithalatının yine bu dönemde % 2,1 gerilediği dikkati çekiyor.
- Geçen yılın Ocak ayında yatırım malı ithalatında ciddi bir artış olduğu (% 47,6) dikkate alındığında yüksek baza rağmen yatırım malı ithalatındaki % 6'lık artış daha dikkat çekici hale geliyor. Bütçede Ocak ayında yatırım harcamalarındaki artış veya yeni teşvik yasasına ilişkin beklentiler yatırım malı ithalatının artışına sebep olmuş olabilir.
- Tüm bu verilerden ithalatın hız kesmekle birlikte bunun beklenen düzeyde olmadığı anlaşılıyor. İhracatın ise kurdan gelen rekabet avantajına rağmen umulan hızda artmadığı dikkat çekiyor.
- Nitekim mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış dış ticaret verileri de bunu teyit ediyor.
- Bir önceki ay ile karşılaştırıldığında, geçen yılın son üç ayı boyunca artan ihracatın bu yılın Ocak ayında ilk kez % 1,3 gerilediği; buna karşın geçen yılın son üç ayında aylık olarak sürekli gerileyen ithalatın ise Ocak ayında ilk kez % 3,2 arttığı dikkati çekiyor.

Kaynak: TÜİK

- Tüm bu veriler dış açığın umulan hızda yavaşlamadığını ve dışarıda işlerin yeniden bozulması halinde dış açık ve finansmanı konusundaki kaygıların yeniden artabileceğini açıkça gösteriyor.

S&P: Yeni bir dış şokta zincirin en zayıf halkası Türkiye...

- Dış açığın beklenen hızda düşmemesi ve bunun finansman ihtiyacı, Türkiye'yi dışarıdaki risklere karşı kırılgan ve hassas kılıyor.
- Her ne kadar başta Avrupa Merkez Bankası (ECB) olmak üzere gelişmiş ülke merkez bankalarının pompaladığı ucuz likidite hem Dünya da, hem de Türkiye'de mevcut kırılganlıkların üzerine şimdilik bir şal örtse de, üç-dört ay önce konuşulan tüm kırılganlıklar o şalın altında yerli yerinde duruyor.
- Nitekim kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's (S&P) 28 Şubat tarihinde kamuoyu ile paylaştığı Duyarlılık Endeksi ile bu şalı aralayarak unutulmuş kırılganlıkları yeniden piyasalara hatırlattı.
- S&P' nin 19 yükselen Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu ülkesi için hazırladığı ve bu ülkelerin Avro bölgesindeki şoklara karşı kırılganlığını ölçmeyi amaçlayan endeks, Avrupa'da yeni bir kriz karşısında ilk takla atacak ülkenin Türkiye olduğu sonucuna ulaşıyor.
- **Cari açığın ihracat ve hizmet gelirleri ile karşılama oranı, yabancıların menkul kıymet sahiplik oranı, rezervlerin kısa vadeli borçları karşılama düzeyi gibi yedi ayrı ölçüte¹ göre hazırlanan kırılganlık endeksinde Türkiye, dışarıdan gelecek şoklara karşı, en zayıf ekonomi konumunda. İkincisi ise Macaristan...**
- **Önemli bir diğer husus ise krizden çıkış sürecinde (2008–2011) kırılganlığı en hızlı artan ülkenin Türkiye olduğu anlaşılıyor. Nitekim 19 ülke içinde Türkiye, 2008'de en kırılgan 13. Ekonomi iken, 2011'de en kırılgan birinci ekonomi koltuğuna yerleşiyor.**
- **Dolayısıyla Maliye Bakanı'nın S&P Analizine ilişkin değerlendirmeleri gerçekleri yansıtmıyor². S&P ne sadece cari açığa bakıyor ne de tek bir yıl ile**

¹ Söz konusu ölçütler: (i) Net Hata Noksan ve doğrudan yatırımlarla düzeltilmiş cari açığın ihracat ve hizmet gelirlerine oranı, (ii) Hane Halkı ve Şirketlerin Borçlanması (iii) Rezervlerin kısa vadeli borçlara oranı, (iv) Avrupa Bankacılık Sistemi ile iştirak ilişkisi ve bu iştiraklerin sermaye ihtiyacı, (v) Toplam krediler içinde yabancı para kredi payı, (vi) Yabancıların elinde tuttuğu menkul kıymetler stoku, (vii) Dış Ticaret Haddi

² Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in 2 Mart 2012 tarihinde yaptığı açıklama. Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, S&P' nin değerlendirmesini, çok zayıf ve yetersiz bulduğunu kaydederek, "Sadece cari açığa bakıyor, son bir yıllık deneyime bakıyor" dedi. **Kaynak: Anadolu Ajansı**

değerlendirmesini yapıyor. Maliye Bakanı'nın S&P analizini okumadan, bilgi sahibi olmadan yorum yaptığı anlaşılıyor.

- Analizde Macaristan, Arnavutluk ve Polonya dışındaki diğer ülkelerde genel devlet net borç stokunun % 40'ın altında olduğuna işaret edilerek, bunun olası bir dış şokta başlangıçta bir manevra alanı yaratabileceğini, ancak satır aralarında buna da çok güvenilmemesi gerektiğine dikkat çekiliyor. Muhtemel bir dış şokta yerel paraların hızla değer yitirmesi ve bu ekonomilerin hızla daralması bugün düşük görünen borç yükünü de olumsuz etkileyecek.
- Yine aynı değerlendirmede ECB başta olmak üzere diğer gelişmiş ülke merkez bankalarının saldıgı ucuz likiditenin özellikle Türkiye gibi kırılğan ekonomilerde sert iniş konusundaki kuşukları şimdilik ötelemekle beraber, sert iniş ihtimalinin ortadan kalkmadığına, bu ihtimalin sadece gelecek yıl veya sonrasına ötelenmiş olabileceği hatırlatılıyor.
- Son olarak S&P' nin Avrupa'da yeni bir kriz olasılığını küçümsemediği de anlaşılıyor. Nitekim S&P, % 40 ihtimalle Avro ekonomilerinin derin ve uzun soluklu bir durgunluğa gireceğini (2012'de bu bölgenin % 1,5 daralacağını) ve daha şiddetli bir yavaşlama olasılığının da bulunduğunu belirtiyor.

Sonuç ve Değerlendirme

- Türkiye'nin yüksek dış açıkları ve bunun finansmanı sorunu Demoklesin kılıcı gibi ülke ekonomisinin üzerinde sallanıp duruyor. Nitekim bu yılın ilk ayında açıklanan dış ticaret verileri de dış açığın umulan hızda yavaşlamadığını bir kez daha gösterdi.
- Dış açıktaki düzeltmenin yavaşlığı ve yetersizliğinin yanı sıra, sınırlarımızda ağırlığı her geçen gün daha da hissedilen jeostratejik sorunlar ve petrol fiyatlarındaki artışlar ekonomiyi ve ülkeyi hoş olmayan gelişmelerle tehdit ediyor.
- 2012'nin ilk aylarını bol ve ucuz likiditenin yarattığı coşkuyla, geçen yıldan kalan sorunları görmezden gelerek geçiren piyasalar şimdi yeniden ufukta beliren kara bulutlardan bahsetmeye başladı. İşler tamamen ucuz ve bol paranın pompalanmasına ve risk iştahına emanet edilmiş durumda. Nitekim ECB' nin ikinci bir likidite operasyonu ile 800 finansal kuruluşa 530 milyar € 'yu üç yıl süreyle vermesinin hemen ardından piyasalar üçüncü operasyon ihtiyacı ve isteğinden bahsetmeye başladı.

- Bu isteğin karşılık bulmama ihtimali piyasaların sinirini şimdiden bozuyor. Ancak alınan bu devasa boyuttaki paraların yeniden ECB' ye park etmesi meselenin paradan ziyade güven olduğunu gösteriyor. Avrupa'da finansal kuruluşların, en başta birbirlerine karşı olmak üzere, güven sorunu bir türlü hafiflemiyor.
- Merkez Bankaları para talebini kontrol edemez ancak talebi yönlendirmeye çalışır. Merkez Bankalarının kontrolünde olması gereken şey ise bizzat para arzıdır. Bunun istisnası kriz koşullarıdır. Merkez bankaları kriz şartlarında para arzını kontrol edemez. Merkez Bankaları kendi iradesi dışında piyasaları yatıştırmak, panik veya yangını söndürmek için kontrolsüz şekilde para basar, bilançolarını genişletebilir. Bu çerçevede piyasaların ECB' den üçüncü genişleme beklentisi kriz koşullarının henüz sonlanmadığını göstermektedir.
- Böyle bir ortamda S&P, son birkaç aydır unutmak ve unutturulmak istenen mevcut kırılma noktalarını yeniden gözler önüne serdi. S&P' nin Avro ekonomilerinde yaşanacak yeni bir şokta ilk takla atacak ekonomi Türkiye değerlendirmesi "kralın çıplak olduğunu" yeniden piyasalara hatırlattı.
- **2008–09 krizini iyi yönetemeyen, 2009'da ekonominin % 5'e yakın daralmasına neden olan AKP Hükümeti, seçimleri kazanabilmek amacıyla gaza yüklenerek hatasını telafi etmeye çalışınca, krizden çıkış sürecinde Türkiye kırılma noktası en hızlı artan ekonomi haline geldi.**
- Nitekim S&P' ye göre Türkiye, yükselen Avrupa ekonomileri içinde, 2008'de en kırılma noktası 13. Ekonomi iken; 2011'de bu bölgenin en kırılma noktası ekonomisi haline geldi.
- Seçimlerden önce uyarıya, popülizmin sadece devlet kesesinden para dağıtmak değil, aynı zamanda dışarıdan gelen sıcak para ile vatandaşın borcunun katlanmasına seyirci kalmak olduğunu defalarca söylememize rağmen bu uyarılarımız AKP tarafından dikkate alınmadı.
- **Bu uyarıların AKP tarafından dikkate alınmamasının bedeli bugün sadece ekonomik istikrarımızı değil, komşuluk hukukumuzun çiğnenmesi pahasına, dış ve güvenlik politikalarımızın geleceğini de tehdit etmektedir. Ekonominin ihtiyaç duyduğu finansman (sıcak para) Türkiye'yi dış politikamız başta olmak üzere her alanda sıkıştırmaya başlamış görünmektedir.**